

Vlaams
Parlement

stuk **1398** (2011-2012) – Nr. 1
ingediend op 13 december 2011 (2011-2012)

Gedachtewisseling over het dossier Leerzorg

Verslag

namens de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen
uitgebracht door mevrouw Goedele Vermeiren

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Boudewijn Bouckaert.

Vaste leden:

de heer Jos De Meyer, de dames Veerle Heeren, Kathleen Helsen, Sabine Poleyn;
de heer Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer Wim Wienen;
de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Fatma Pehlivan;
de dames Vera Celis, Goedele Vermeiren;
de heer Boudewijn Bouckaert;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heren Paul Delva, Jan Durnez, de dames Cindy Franssen, Katrien Schryvers;
de heren Frank Creyelman, Chris Janssens, mevrouw Katleen Martens;
de dames Ann Brusseel, Fientje Moerman;
de heren Chokri Mahassine, Ludo Sannen;
de heren Willy Segers, Kris Van Dijck;
de heer Jurgen Verstrepen;
mevrouw Mieke Vogels.

INHOUD

1. Vooraf.....	4
2. Toelichting door de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel.....	4
3. Gedachtewisseling.....	4
3.1. Tussenkomensten van de commissieleden.....	4
3.1.1. Tussenkomenst van mevrouw Elisabeth Meuleman	4
3.1.2. Tussenkomenst van mevrouw Marleen Vanderpoorten.....	5
3.1.3. Tussenkomenst van mevrouw Kathleen Helsen.....	6
3.1.4. Tussenkomenst van mevrouw Gerda Van Steenberge.....	8
3.1.5. Tussenkomenst van de heer Boudewijn Bouckaert.....	8
3.1.6. Tussenkomenst van mevrouw Kathleen Deckx	9
3.1.7. Tussenkomenst van mevrouw Vera Celis.....	9
3.1.8. Repliek van mevrouw Kathleen Helsen	10
3.2. Antwoorden van de minister.....	10
3.3. Replieken en antwoorden van de minister.....	11
3.3.1. Tussenkomenst van mevrouw Marleen Vanderpoorten.....	11
3.3.2. Tussenkomenst van mevrouw Elisabeth Meuleman	12
3.3.3. Tussenkomenst van mevrouw Kathleen Helsen.....	12
3.3.4. Tussenkomenst van mevrouw Sabine Poleyn.....	13
3.3.5. Tussenkomenst van mevrouw Gerda Van Steenberge.....	13
3.3.6. Tussenkomenst van de heer Boudewijn Bouckaert.....	14
3.3.7. Tussenkomenst van mevrouw Vera Celis.....	14
3.4. Bijkomende replieken	15
Gebruikte afkortingen	16
Bijlage: Dringende beleidsmaatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.....	17

De Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen hield op 27 oktober 2011 een gedachtewisseling met de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, over het dossier Leerzorg.

1. Vooraf

De *voorzitter* schetst wat voorafging. Op 15 juli 2011 besliste de Vlaamse Regering om, in afwachting van de invoering van leerzorg op langere termijn, een aantal dringende beleidsmaatregelen te nemen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. De beslissing van de Vlaamse Regering en bijhorende documenten werden begin september 2011 overgemaakt aan de commissieleden.

Verder wijst de voorzitter op een interpellatie van mevrouw Gerda Van Steenberge van 22 september 2011 (*Hand. VI. Parl. 2010-11*, nr. C305). Tijdens de interpellatie werd beslist om het debat verder te voeren in de commissie na ontvangst van de teksten van de resonantiegroepen.

2. Toelichting door de heer Pascal Smet, Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

Minister *Pascal Smet* merkt op dat het Vlaamse regeerakkoord (*Parl. St. VI. Parl. 2009*, nr. 31/1) en de beleidsnota (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10*, nr. 202/1) bepaalden dat men diende na te gaan of er in het onderwijsveld een maatschappelijk draagvlak was voor leerzorg. Daarom werd gestart met overleg tussen alle betrokkenen in resonantiegroepen. Op dit ogenblik zijn er nog meningsverschillen over de eventuele invoering van een decreet Leerzorg. Er zijn ook vragen bij de juridisch-technische uitwerking. Er is onvoldoende vertrouwen om te vertrekken van een basisdecreet dat later wordt aangevuld met aanbouwdecreten. De budgettaire implicaties zijn nog onduidelijk. Ten slotte bestaat er een risico op overbevraging van de scholen en de CLB's. Daarom lieten de onderwijsvakbonden op 18 mei 2011 schriftelijk weten dat er geen draagvlak is voor leerzorg.

De Vlaamse Regering betreurt dat. Leerzorg is belangrijk, maar er zijn heel wat belangrijke dossiers: de omkadering van het basisonderwijs, de hervorming van het secundair onderwijs, het leerkrachtenloopbaanpact, de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs, de nieuwe cao en het Vlaams syndicaal statuut. De regering verkiest om zich toe te leggen op de dossiers waarin wel vooruitgang kan worden geboekt. Bovendien heeft ze een pakket van 22 maatregelen uitgewerkt voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, onder meer rond kwaliteitsvolle diagnostiek, ASS, competentieontwikkeling en professionalisering. Deze maatregelen zijn uiteraard in overeenstemming met de filosofie van het VN-verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap. Men gaat namelijk niet uit van een medisch defectmodel, maar van een model van handelingsgericht werken. Misschien kan de regering aldus een draagvlak realiseren voor het brede leerzorgkader. Sommige van die 22 maatregelen worden opgenomen in Onderwijsdecreet XXII, andere zullen worden uitgewerkt in besluiten.

3. Gedachtewisseling

3.1. Tussenkomen van de commissieleden

3.1.1. Tussenkomen van mevrouw Elisabeth Meuleman

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* betreurt ten eerste dat de minister de kans laat voorbijgaan om een algemeen kader uit te werken voor de leerzorg voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften. Het is de taak van de minister van Onderwijs en van Gelijke Kansen om het leiderschap op te nemen en om ervoor te zorgen dat er een draagvlak wordt gecreëerd. Hij heeft dat echter niet gedaan.

De voorgestelde dringende maatregelen volstaan niet. De minister zegt dat hij op de hoogte is van de paradigmashift die wordt bepleit door het VN-verdrag dat door het Vlaams Parlement werd geratificeerd en waarbij men niet langer vertrekt vanuit een deficitmodel. Dan moet hij er ook voor zorgen dat de maatschappij redelijke aanpassingen doet opdat mensen met een handicap kunnen participeren in de maatschappij, onder meer in het onderwijs. Binnen het buitengewoon onderwijs zou een type 9 worden opgericht voor mensen met ASS. Het lijkt haar onmogelijk om binnen een dergelijk onderwijstype een oplossing te vinden voor alle mensen met ASS. Binnen deze groep zijn er immers zeer intelligente mensen, maar ook mensen met een ernstige mentale beperking. Uit deze maatregel blijkt volgens haar dat de minister nog uitgaat van het deficitdenken en niet van het sociaal model dat voor elk kind een oplossing op maat probeert uit te werken. De minister zegt verder dat hij zal toezien op de toepassing van het inschrijvingsrecht. Hij voorziet echter niet in de nodige ondersteuning om redelijke aanpassingen te doen in het onderwijs. Ook inzake de kwaliteitsvolle diagnostiek worden onvoldoende stappen gezet om de nodige aanpassingen mogelijk te maken. Ze besluit dat de dringende maatregelen absoluut onvoldoende zijn en dat ze niet overeenkomen met de inhoud van het VN-verdrag.

3.1.2. Tussenkoms van mevrouw Marleen Vanderpoorten

Ook volgens mevrouw *Marleen Vanderpoorten* is dit een gemiste kans. Intussen wordt er al bijna tien jaar nagedacht over de hervorming van het buitengewoon onderwijs.

Ze heeft ook problemen met de werkwijze. Ze vindt het ongehoord dat de minister vaststelt dat er geen draagvlak is bij de onderwijsvakbonden en daarom de hervorming zomaar afvoert. Inzake onderwijs is het moeilijk om een volledige consensus te bereiken. Mensen hebben sowieso schrik voor hervormingen. De minister moet een zo groot mogelijk draagvlak zoeken, maar soms moet men de hervormingen ook een beetje doordrukken.

De nota van de minister (zie bijlage blz. 17) maakt gewag van de budgettaire implicaties van leerzorg. Zij merkt op dat het buitengewoon onderwijs op dit ogenblik ook veel geld kost. Bovendien blijft het leerlingenaantal in deze onderwijsvorm stijgen. Misschien kan men op korte termijn beter wat meer investeren in een hervorming, zodat op langere termijn alle leerlingen op de juiste plaats terechtkomen.

Ze wil weten wat er zal gebeuren met het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. Dat knelpunt wordt niet aangepakt binnen de dringende maatregelen.

Bij de dringende maatregelen ziet ze ook een aantal positieve punten. Deze maatregelen zijn echter onvoldoende, vooral voor de echt zwakke leerlingen. In het buitengewoon onderwijs zijn er namelijk heel wat kinderen die niet worden gesteund door bepaalde groeperingen. Zij heeft de indruk dat deze kinderen in de kou blijven staan. Er zijn ook meer en meer niet-schoolgaande kinderen die in het onderwijs geen plaats meer vinden. Ze is blij dat er wordt gestreefd naar een betere diagnostiek, maar er moet ook werk worden gemaakt van de opvang, de omkadering en de ondersteuning. Er worden ook steeds meer meervoudige handicaps vastgesteld. Dat kan niet worden opgelost door de traditionele types, die volgens kenners achterhaald zijn. Ze wil weten wat men op dat vlak doet. De laatste jaren doen ouders steeds vaker een beroep op buitenschoolse hulpverlening. Er zou een protocol worden afgesloten om dat te beperken. Zij denkt dat men het de ouders niet kan verbieden om buitenschoolse hulp te zoeken. Bovendien doen de ouders daarop een beroep omdat er binnen de school te weinig hulpverlening is.

Blijkbaar is het de bedoeling dat alle kinderen met ASS in een onderwijstype terechtkomen. Nochtans gaat het om een heel gevarieerde groep. Bovendien hebben veel van deze kinderen nog een andere handicap. Zullen de scholen die nu expertise hebben op dit vlak,

die kinderen in de toekomst niet meer mogen opvangen? Aan welke normen en voorwaarden moet het type 9 voldoen?

Ze wil wat meer uitleg over het zogenaamde tijdelijke tweedelijnsinclusienetwerk voor competentieontwikkeling en professionalisering.

Bij de implementatie van het VN-verdrag mag men zich niet beperken tot het recht op inschrijving. Ook de ondersteuning is belangrijk. Daarom moeten onderwijsvormen als het GON en het ION meer mogelijkheden krijgen. Dat zou voor sommige kinderen al een grote stap vooruit betekenen.

Ze wil weten of er ook nagedacht is over de problematiek van de hoogbegaafde leerlingen.

3.1.3. *Tussenkomst van mevrouw Kathleen Helsen*

Mevrouw *Kathleen Helsen* weet dat de verschillende partners in de vorige regeerperiode al duidelijk gemaakt hadden dat er geen draagvlak was voor het voorgestelde kader. Aan het begin van deze regeerperiode werd aan de minister gevraagd om na te gaan hoe er een draagvlak kon worden gecreëerd om via het dossier Leerzorg een oplossing te vinden voor de knelpunten binnen het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Dat draagvlak blijkt er niet te zijn. Het was immers voor iedereen duidelijk dat het gewone onderwijs momenteel te weinig draagkracht – expertise en omkadering – heeft om een antwoord te bieden op alle vragen van ouders en om in te spelen op de noden van kinderen met speciale behoeften. De minister had, na het beëindigen van de werkzaamheden van de resonantiegroepen, ook kunnen nagaan waarvoor er dan wel een draagvlak was. Het onderwijs kan geen afdoend antwoord bieden op de enorme toename van het aantal zorgvragen omdat de zorg op school onvoldoende is uitgebouwd. Binnen het buitengewoon onderwijs vreest men dat men onvoldoende expertise heeft om de nieuwe rol waar te maken. Er is vooral onduidelijkheid over de middelen die door de overheid ter beschikking worden gesteld om leerzorg te implementeren. Daarom blijft er heel wat onzekerheid bestaan. Daarom is er ook geen draagvlak.

Rekening houdend met de knelpunten en met het VN-verdrag, moet deze commissie samen met de betrokken partners nagaan wat er wel mogelijk is. Het onderwijs moet op een andere manier kijken naar kinderen met een beperking. Dat betekent ook dat ouders het recht hebben om hun kinderen school te laten lopen in het gewoon onderwijs indien dat geen onredelijke aanpassingen vergt. Het voorliggende leerzorgkader vertrekt duidelijk niet van de vernieuwde visie op handicap. De dringende maatregelen bouwen verder op de bestaande types van het buitengewoon onderwijs. Er wordt zelfs nog een extra type gecreëerd. Dat is niet in overeenstemming met het VN-verdrag. Er is ook een spanningsveld tussen de vroegere louter psychodiagnostisch en medisch geïnspireerde indicatoren voor doelgroepen en de leerzorgniveaus en de clusters die opgenomen zijn in het leerzorgkader.

Het VN-verdrag kiest voor het sociale model, waarin een handicap op een heel andere manier benaderd wordt. De voorstellen die nu voorliggen vertrekken nog te veel vanuit het deficitmodel. Ze gaan niet uit van de vraag welke aanpassingen er nodig zijn in de onderwijsomgeving om het leerproces mogelijk te maken. Zij denkt dat de ratificatie van het VN-verdrag bijkomende maatregelen noodzakelijk maakt.

De overheid moet zo vlug mogelijk investeren in een ernstige competentieontwikkeling, bij de CLB's en in het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Het gewone onderwijs moet versterkt worden. Men moet duidelijker formuleren wat er mag verwacht worden van het zorgbeleid van het gewone onderwijs, met de huidige omkadering. Bovendien moet het zorgbeleid binnen het gewoon lager en secundair onderwijs versterkt worden, met de realisatie van 'remedial teaching', coördinatie en beleidsvoering. Zorgcoördinatoren worden

vandaag nog te vaak ingezet als een beleidsondersteunende kracht die het beleid rond zorg uittekent. De leerhulp kan echter onvoldoende worden uitgebouwd in het gewoon onderwijs.

Haar fractie heeft bedenkingen bij de concrete maatregelen die op 15 juli door de Vlaamse Regering werden goedgekeurd. Ze staat achter het ontwikkelen van een betere diagnostiek en van een handelingsplan, maar dat is onvoldoende. Men moet ook werk maken van competentieontwikkeling voor de uitvoering van dat plan in klasverband. Voor het creëren van een passend onderwijs is een diagnose van de noodzakelijke onderwijsaanpassing minstens even relevant als een medische diagnose.

Het gebruik van STICORDI-maatregelen (stimulerende, compenserende, remediërende en dispenserende maatregelen) – de toepassingsmogelijkheden en de gevolgen voor het civiel effect van diploma's en studiebewijzen – moet decretaal verankerd worden om rechtszekerheid te creëren voor leerlingen en scholen. Er zijn verschillende methodes van handelingsgericht werken. Het werkveld moet de ruimte krijgen om een eigen keuze te maken. De onderwijswetgever mag geen methode opleggen. De enorme stijging van de buitenschoolse hulpverlening kan worden tegengegaan door investeringen in de competentieontwikkeling binnen schoolteams, zodat die meer zorg kunnen opnemen.

De groep van de kinderen met ASS is zeer gevarieerd. Het gaat van hoogbegaafde kinderen met een wiskundeknobbel tot kinderen met een diepe mentale beperking. Ook de sociale omgeving waarin deze kinderen opgroeien, verschilt sterk. ASS kan ook samengaan met andere stoornissen of beperkingen. Daarom is het niet mogelijk om een onderwijsomgeving te creëren die geschikt is voor alle kinderen met een ASS. Haar fractie meent dat men moet streven naar een rugzakmodel waarbij de school bijkomend personeel en extra werkingsmiddelen krijgt om tegemoet te komen aan de specifieke ondersteunings- en onderwijsbehoeften van deze leerlingen. Dit is een eerste stap om te evolueren naar het sociale model dat in het VN-verdrag is opgenomen.

Ze vreest ook dat de geplande regeling zal leiden tot grote wijzigingen in de leerlingstromen omwille van het leerlingenvervoer. Er moet verder aandacht worden besteed aan de problematiek van het leerlingenvervoer. Op dit ogenblik moeten sommige kinderen erg lang op de bus zitten.

Ze meent dat de focus van het professionaliseringstraject niet exclusief op PRODIA (Protocollering Diagnostiek) mag liggen. Scholen zouden ook moeten worden ondersteund in het bekomen van een universeel ontwerp van hun onderwijs. Binnen de lerarenopleiding zou men moeten aanleren hoe een ondersteunend leerklimaat kan worden gecreëerd waarbij diversiteit binnen een klas als positief kan worden beschouwd en niet langer als problematisch.

Voor de ondersteuning van de scholen zou een tweedelijsinclusienetwerk worden geïnstalleerd. Ze vraagt zich af of dit de gepaste manier is om de problemen aan te pakken.

Binnen de dringende maatregelen wordt aandacht besteed aan een aantal specifieke doelgroepen. Andere doelgroepen zoals de leerlingen met leerstoornissen of met dyspraxie, komen echter niet aan bod. Deze doelgroep heeft namelijk geen eigen belangengroep. Binnen het gewone basisonderwijs is nochtans nog heel wat competentieontwikkeling nodig om op een correcte manier met leerstoornissen te kunnen omgaan. Eigenlijk zouden alle noodzakelijke dringende maatregelen moeten worden genomen. Men mag zich niet beperken tot een of twee specifieke groepen.

Instellingen en organisaties van het beleidsdomein Welzijn passen hun werking wel aan opdat ze in overeenstemming zouden zijn met het VN-verdrag. Binnen het beleidsdomein Onderwijs moet die afstemming eveneens worden gerealiseerd. Mpi's en de scholen die

daaraan gekoppeld zijn, zoeken naar creatieve oplossingen om het recht op onderwijs van die kinderen te garanderen. Daarvoor was onvoldoende aandacht binnen de dringende maatregelen.

3.1.4. *Tussenkomen van mevrouw Gerda Van Steenberge*

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* zal zich beperken tot enkele algemene politieke beschouwingen. Aan de tussenkomen van mevrouw *Helsen* valt immers niet veel toe te voegen.

Over dit onderwerp had ze een interpellatie ingediend. Na het antwoord van de minister blijven er echter nog heel wat onduidelijkheden. Aan de commissieleden werd een synthese bezorgd van de besprekingen in de resonantiegroepen. Op basis van de reactie van de minister had ze de indruk gekregen dat die synthese misschien niet volledig was. Minister *Pascal Smet* antwoordt dat de commissieleden de originele nota hebben gekregen. Men heeft vooraf wel aan de deelnemers gevraagd of ze akkoord gingen met het publiceren van hun standpunten.

De minister zal, naar eigen zeggen, zijn wil niet opdringen, merkt mevrouw *Gerda Van Steenberge* op. Hij wil de mensen horen en rekening houden met hun meningen. Dat siert hem. Als minister van Onderwijs moet hij echter ook rekening houden met de met redenen omklede motie die in april 2010 unaniem werd goedgekeurd door het Vlaams Parlement (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 202/7*). Deze motie vraagt dat de Vlaamse Regering bij het Vlaams Parlement een ontwerp van decreet zou indienen over leerzorg. Ze wil weten wat de minister zal doen met die motie.

Uit de besprekingen binnen de resonantiegroepen blijkt dat de financiering de kern van de zaak is. Zowel in het regeerakkoord als in de beleidsnota stelde de Vlaamse Regering dat het de bedoeling is een leerzorgkader te ontwikkelen. Zij vraagt zich af waarom de Vlaamse Regering daar dan geen financiële middelen voor vrijmaakt. Gezien de huidige financiële situatie is een gefaseerde aanpak wellicht noodzakelijk. De meeste deelnemers aan de resonantiegroepen verklaren zich akkoord met een gefaseerde aanpak. Ze voegen er echter aan toe dat fragmentatie kan leiden tot een devaluatie van de goede intenties van leerzorg. Ze vraagt zich af wat er nu moet gebeuren. In zijn antwoord op haar interpellatie stelde de minister dat het omvattende leerzorgkader niet zal worden afgevoerd. Op dit ogenblik is er daarvoor geen draagvlak, maar misschien zal dat wel het geval zijn op het einde van deze regeerperiode of in de volgende regeerperiode. Misschien kunnen de geesten nog rijpen. Dat vindt zij niet ernstig. Het is de minister van Onderwijs die beslissingen moet nemen. Ze vraagt zich af wat de minister nu gaat doen. De resonantiegroepen komen niet meer samen, maar zullen wel nog gehoord worden. Zij meent dat de Vlaamse Regering de principiële keuze moet maken of ze al dan niet bereid is om daarin te investeren.

Dit debat is de verdere bespreking van de interpellatie. Op het einde van de bespreking van een interpellatie bestaat normalerwijs de mogelijkheid om een motie in te dienen. Ze hoopt dat het na afloop van dit debat nog altijd mogelijk is.

3.1.5. *Tussenkomen van de heer Boudewijn Bouckaert*

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter, heeft nog een vraag bij punt 9 in de tekst van de resonantiegroepen, in de versie van 7 april 2011. Bij een daling van de macro-uitgaven in het buitengewoon onderwijs, ten gevolge van het vastleggen van inschalingscriteria en van de controle op de toepassing ervan, moeten deze middelen integraal opnieuw geïnvesteerd worden binnen de zorg voor leerlingen. Dit geeft verkeerdelijk de indruk dat leerzorg zou kunnen leiden tot een mogelijke besparing. Een herinvestering zal neerkomen op een versnippering van de middelen. Het effectiviteitsverlies zal de input van bijkomende middelen noodzakelijk maken. Hij wil weten of het ministerie daarover schattingen heeft gemaakt. Bij het ondertekenen van een verdrag moet men ook nagaan wat de implementatie van dat verdrag zal kosten.

3.1.6. *Tussenkoms van mevrouw Kathleen Deckx*

Mevrouw *Kathleen Deckx* is het eens met de stelling van GRIP dat kinderen met een handicap moeten kunnen participeren in het gewone leven. Dat betekent dat ze moeten kunnen deelnemen aan het gewone onderwijs. Haar fractie kan het eens zijn met heel wat standpunten die door de vorige sprekers werden vertolkt. Ze heeft echter de indruk dat de CD&V-fractie het niet eens is met de afspraken die haar ministers in de Vlaamse Regering hebben gemaakt. Ze is ook benieuwd naar het standpunt van de N-VA-fractie. Ze vraagt zich af hoe het nu verder moet. Ze begrijpt ook de bekommernissen van het personeel. Die mensen moeten kunnen rekenen op voldoende ondersteuning.

Ze wil weten of de minister van Onderwijs over het leerlingenvervoer overleg heeft gepleegd met minister Crevits, die op dit vlak ook verantwoordelijkheid draagt.

3.1.7. *Tussenkoms van mevrouw Vera Celis*

Uit de documenten die aan de commissieleden werden overhandigd, blijkt volgens mevrouw *Vera Celis* dat er op het werkveld heel wat ongenoegen en onduidelijkheid heerst. Haar fractie betreurt dat er bij de onderwijspartners geen draagvlak kon worden gevonden voor leezorg. Ze heeft akte genomen van de beslissing van de Vlaamse Regering om in afwachting van de invoering van leezorg op lange termijn, toch een aantal beleidsmaatregelen te nemen ten behoeve van de leerlingen met specifieke behoeften. Op dit moment lijkt dat een evidente keuze.

Ze is van oordeel dat er dringend een oplossing moet worden gevonden voor de mensonwaardige toestanden die verband houden met het leerlingenvervoer.

Op basis van de reacties van het werkveld en van de ouders kan ze niet opmaken of de oprichting van een type 9, buitengewoon onderwijs voor kinderen met een ASS, een goede of een slechte zaak is. Deze leerlingen kunnen ook terecht in nagenoeg alle andere types. Ze vraagt zich af wat er gebeurt met het aanbod van opleidingsvorm 4 dat leidt tot een gewoon diploma. Moeten al deze leerlingen naar het type 9? Wat doet men met een autistisch kind dat ook bijkomende gedragsproblemen heeft? Hoeveel paramedische en pedagogische uren zullen er ter beschikking worden gesteld voor dit nieuwe type?

Inzake doventolkondersteuning zal rekening worden gehouden met het arrest van 7 september 2011 van het Gentse hof van beroep. In dat arrest werd het beroep verworpen dat namens de Vlaamse Regering werd ingesteld tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg. De rechter in eerste aanleg had namelijk geoordeeld dat de Vlaamse overheid zich bezondigde aan discriminatie. Het Vlaamse Gelijkekansendecreet van 2008 verplicht zowel de publieke als de privésector om in redelijke aanpassingen te voorzien voor personen met een handicap. De rechter stipuleerde meer specifiek dat dove leerlingen gedurende minstens zeventig percent van de lestijd recht hebben op ondersteuning in de Vlaamse gebarentaal. Hoe zal men dit op korte termijn aanpakken voor alle dove leerlingen in het gewoon lager en secundair leerplichtonderwijs, in het hoger onderwijs en in het volwassenenonderwijs? Mevrouw Helga Stevens, die hier vandaag aanwezig is, volgt deze problematiek mee op.

De opdracht en de omkadering van het buitengewoon onderwijs van het type 5, in de ziekenhuisscholen, zou worden geëvalueerd. Uit het antwoord op de schriftelijke vraag (nr. 49 van 13 oktober 2010) die ze daarover had gesteld, bleek dat de situatie in de ziekenhuisscholen absoluut onvoldoende is. Ze hoopt dat de minister daar snel werk zal van maken.

De problematiek van de exponentiële stijging van de buitenschoolse hulpverlening moet dringend worden aangepakt. Men moet zich bezinnen over de huidige diagnostiek. Het is een goede zaak dat leer- en gedragsstoornissen reeds vroeg kunnen worden gedetecteerd.

Dat leidt echter ook tot overdiagnose. Professor Peter Adriaenssens stelde dat het CLB en de school de ouders ernstig moeten nemen als ze het hebben over de moeilijkheden waar hun kind mee kampt. Ze mogen echter ook niet te snel of onder druk diagnoses stellen die de kinderen afzonderen van de groep en die ze soms hun verdere leven met zich meedragen. Daarom wil ze weten hoe dit concreet zal worden aangepakt.

3.1.8. *Repliek van mevrouw Kathleen Helsen*

Mevrouw *Kathleen Helsen* reageert op de tussenkomst van mevrouw Deckx. De verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs mag niet worden afgeschoven op de andere ministers. De vakministers formuleren de voorstellen. Minister Vandeuren is op zijn domein, Welzijn, wel bezig met de implementatie van het VN-verdrag.

3.2. *Antwoorden van de minister*

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat het gaat om een collegiale beslissing van de Vlaamse Regering. Alle ministers zijn het er dus over eens. Iedereen hoopte het leezorgkader te kunnen realiseren, maar dat is niet gelukt omdat er onvoldoende draagvlak is. Als minister dient men die collegiale beslissing te verdedigen, ook al heeft men persoonlijk een andere mening. In de gegeven omstandigheden was dit volgens hem trouwens ook een goede beslissing. Het is de bedoeling om tegelijkertijd ook stappen in de goede richting te zetten. Hij is het niet eens met de opmerking dat de regering die paradigmashift niet heeft gemaakt. Dat blijkt onder meer uit de STICORDI-maatregelen, het handelingsgericht werken, het streven naar competentieontwikkeling en professionalisering, het inschrijvingsrecht en de beroepsmogelijkheid. Op dit ogenblik kan een school op basis van een subjectief gevoel zeggen dat er geen draagvlak is. In de toekomst zal dat niet meer mogelijk zijn.

Het is juist dat er bij de vakbonden geen draagvlak is. Uit zijn contacten met scholen heeft hij echter geleerd dat ook heel wat leerkrachten en ouders, in het gewone en het buitengewone onderwijs, terughoudend staan tegenover het leezorgkader.

Rond het type 9 zijn nogal wat misverstanden ontstaan. Het is niet de bedoeling dat alle kinderen met ASS in het type 9 terechtkomen. Sommige kinderen zullen, mits GON-ondersteuning, nog steeds hun plaats kunnen vinden in het gewone onderwijs. Kinderen met belangrijke gedragsstoornissen zullen nog altijd terechtkunnen in een ander type van het buitengewoon onderwijs. Kinderen met ASS die niet terechtkunnen in een gewone klas, maar die wel normaal begaafd zijn, moeten wel in een type 9 terechtkunnen. Toen het dossier van Thomas ter sprake kwam in de plenaire vergadering op 25 mei 2011 (*Hand. Plen.* VI. Parl. 2010-11, nr. 38) pleitte iedereen trouwens voor aparte scholen voor kinderen met ASS. De komende weken zal dat verder worden uitgeklaard.

Hij beseft dat er nog vragen zijn bij een aantal maatregelen. Er zullen nog moeilijke discussies zijn. Het is de bedoeling om een groot deel van deze maatregelen te regelen in Onderwijsdecreet XXII.

Het leerlingenvervoer is een gedeelde bevoegdheid van de minister van Onderwijs en van de minister van Mobiliteit. De minister van Onderwijs beslist of een kind al dan niet recht heeft op leerlingenvervoer en stelt begeleiders ter beschikking. De organisatie van het leerlingenvervoer is een bevoegdheid van de minister van Mobiliteit. Daarom heeft hij met minister Crevits een protocol afgesloten waarin beide ministers zich ertoe hebben geëngageerd om de knelpunten in kaart te brengen en om uitzonderingen te voorzien voor dringende problemen van bepaalde kinderen. Een commissie, met vertegenwoordigers van de beide ministers, maar ook van ouders en koepels, moet een aanpassing van de regelgeving realiseren. De eigenlijke organisatie van het leerlingenvervoer is een bevoegdheid van De Lijn.

Op een aantal vragen zal hij vandaag niet antwoorden. Hij zal er wel rekening mee houden bij het nemen van verdere beslissingen. De hoogbegaafde kinderen komen binnen dit maatregelenpakket niet aan bod. Het gaat om twee tot drie percent van de kinderen. Ook zij hebben een zorgbehoefte. De verstandelijke en de emotionele ontwikkeling van deze kinderen verloopt niet altijd parallel. Op dit ogenblik zijn er binnen de scholen al heel wat mogelijkheden voor deze groep. Hij is bereid om na te denken over de vraag of een apart circuit aangewezen is voor deze groep.

Hij is het eens met de opmerking van mevrouw Helsen dat competentieontwikkeling en professionalisering noodzakelijk zijn. De overheid kan zeggen dat de scholen daar werk moeten van maken. De scholen zijn verantwoordelijk voor de manier waarop ze dat doen. Op dit moment is er al heel wat mogelijk in de nascholing. Een van de redenen waarom er met de vakbonden wordt gediscussieerd over de studieduurverlenging is juist dat er in de standaardopleiding aandacht zou moeten worden besteed aan de manier waarop het onderwijs dient om te gaan met kinderen die zorg nodig hebben. Ook het omgaan met diversiteit komt op dit ogenblik volgens hem te weinig aan bod in de opleiding. Het is duidelijk dat dit dossier verbonden is met andere dossiers zoals de hervorming van het secundair onderwijs en zelfs de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs. De vraag is vaak of de leerkracht voldoende gevormd is om daarmee om te gaan. De competentieontwikkeling is een belangrijk element om in de scholen een draagvlak te creëren voor leerzorg.

Hij betreurt dat men op het einde van de vorige regeerperiode niet akkoord is gegaan met de zestig miljoen euro extra waarover toen sprake was. Indien men toen strategisch had gedacht, dan had men dat bedrag aanvaard, in de hoop later bijkomende middelen te kunnen verwerven. Intussen is de financiële situatie echter helemaal anders. De voorgestelde maatregelen zullen geld kosten. Dat zal een heroriëntering van de middelen vergen.

Mevrouw Vanderpoorten heeft opgemerkt dat het buitengewoon onderwijs nu ook veel geld kost. In het gewoon onderwijs zijn er een aantal kinderen met specifieke noden. In het buitengewoon onderwijs zitten er echter ook kinderen die daar niet thuishoren. De voorzitter heeft in zijn antwoord gesuggereerd dat er geen financiële analyse werd gemaakt op het moment dat het Vlaams Parlement het VN-verdrag ondertekende of het Gelijkekansendecreet stemde. Nadien pas werden er wel ramingen gemaakt.

Het Onderwijsdecreet XXII zal een regeling treffen voor de doventolken. De uitvoering van het arrest zal mee opgenomen worden in de wijziging van de regelgeving.

Hoe moet het nu verder? De regering heeft een beslissing genomen en de minister voert die beslissing uit. Het Departement Onderwijs en Vorming werkt aan de uitvoering van de 22 maatregelen. Daarover zal informeel overleg worden gevoerd met de deelnemers aan de resonantiegroepen. De filosofie van het VN-verdrag en van het Gelijkekansendecreet ligt aan de basis van het beleid. Bij de bespreking van Onderwijsdecreet XXII zullen er nog verduidelijkingen worden gegeven.

3.3. *Replieken en antwoorden van de minister*

3.3.1. *Tussenkoms van mevrouw Marleen Vanderpoorten*

Mevrouw Marleen Vanderpoorten beseft dat deze hervormingen een gevoelige materie zijn. In het gewoon onderwijs bestaat de vrees dat men die problematiek niet aankan. In het buitengewoon onderwijs krijgt men de indruk dat men niet goed genoeg werkt. Mensen hebben de neiging om te reageren vanuit hun eigen ervaring. Het beleid moet die reacties echter overstijgen.

Ze is blij met de verduidelijkingen over het type 9. De commissieleden waren blijkbaar op het verkeerde been gezet.

De dringende maatregelen worden opgenomen in Onderwijsdecreet XXII. Ze veronderstelt dat daarvoor een extra budget zal worden uitgetrokken.

De regelgeving rond het leerlingenvervoer zou blijkbaar mettertijd worden aangepast. Ze wil weten tegen wanneer dat zou kunnen geregeld worden.

Het behoud van de huidige types maakt de problematiek van de kinderen met meervoudige handicaps niet eenvoudiger. Ze wil weten hoe de minister daar tegenover staat. In een krantenartikel over de verlenging van de lerarenopleiding stond dat er een extra jaar nodig is voor het buitengewoon onderwijs. Ook daarover wil ze enige verduidelijking.

Ze vindt het positief dat de minister samenwerkt met de minister van Welzijn, Jo Vandeuren. Ze wil weten of hij ook samenwerkt met de federale overheid. Revalidatie is bijvoorbeeld een federale materie.

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat om te kunnen praten er eerst een federale regering moet zijn. De uittredende ministers vragen immers dat er zou worden gewacht op de nieuwe regering. Hij heeft al een heel lijstje van zaken die met een nieuwe federale regering moeten worden besproken.

Mevrouw Marleen Vanderpoorten zegt dat GON- en ION-projecten heel belangrijk zijn voor een goede ondersteuning. Worden hiervoor op korte termijn extra financiële middelen vrijgemaakt?

3.3.2. *Tussenkoms van mevrouw Elisabeth Meuleman*

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* meent dat de minister geprobeerd heeft om de onenigheid binnen de coalitie te verdoezelen.

Minister *Pascal Smet* beklemtoont dat er geen onenigheid is binnen de coalitie.

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* vervolgt dat ze dan toch niet goed begrijpt hoe de beslissing tot stand gekomen is. Zelfs minister Smet heeft gezegd dat hij het er niet helemaal mee eens is. De verschillende partijen proberen om de hete aardappel naar elkaar door te schuiven. Mevrouw Helsen zegde dat haar fractie het niet eens is met die beslissing. Zij heeft gepleit voor een algemeen kader ter ondersteuning van leerlingen met specifieke leerbehoeften, en meer in het algemeen voor de naleving van het VN-verdrag. De weerstand op het werkveld komt voort uit het feit dat een inschrijving voor inclusief onderwijs mogelijk wordt, zonder dat er ook garanties worden geboden voor de nodige ondersteuning. Het is de taak van de minister om de mensen gerust te stellen door ervoor te zorgen dat die ondersteuning er ook werkelijk komt. Op de vraag hoe het nu verder moet, antwoordt de minister dat men gewoon verder werkt zoals men bezig is. Ze hoopt dat de minister zich niet zal beperken tot het uitvoeren van de maatregelen die in de nota worden opgesomd. Deze maatregelen zijn immers onvoldoende en in sommige gevallen zelfs onjuist. Ze hoopt dat deze regering haar huiswerk opnieuw zal maken. Daarbij mag men zich niet beperken tot maatregelen rond het leerlingenvervoer.

3.3.3. *Tussenkoms van mevrouw Kathleen Helsen*

Mevrouw *Kathleen Helsen* stelt vast dat mevrouw Meuleman niet goed geluisterd heeft. De minister zegt dat de regering de paradigmashift wel degelijk heeft gemaakt. Uit de praktijktoets is echter gebleken dat de paradigmashift onvoldoende gemaakt is. Het is de bedoeling de typologieën duidelijker te definiëren. Daarbij zal rekening worden gehouden met de bestaande definiëring van doelgroepen en clusters. Er moet rekening worden gehouden met de knelpunten die gebleken zijn uit de praktijktoets. Ze wacht af welke wijzigingen er uiteindelijk zullen worden doorgevoerd.

De minister heeft gezegd dat men goed moet beseffen wat er werd beslist rond het inschrijvingsrecht. Tegelijk zegt hij dat er wel degelijk werk wordt gemaakt van de paradigma-shift. Als die twee zaken werkelijk worden uitgevoerd, dan zal het leezorgkader worden gerealiseerd. Dan is het de vraag welke middelen daaraan gekoppeld zijn en wanneer, zoals mevrouw Vanderpoorten stelde.

De competentieontwikkeling wordt in de tekst gekoppeld aan het loopbaandebat. Zij vraagt zich af wat er in deze regeerperiode al kan worden gerealiseerd.

In haar tussenkomst heeft ze gewezen op het probleem van de leerlingen met leerstoornissen. Deze leerlingen zouden zoveel mogelijk kansen moeten krijgen binnen het gewoon onderwijs. Op dat vlak zou er werk worden gemaakt van competentieontwikkeling, ook binnen de lerarenopleiding. Dat vindt ze positief. Leerkrachten zijn echter sterk gebonden aan handboeken die door externen ontwikkeld worden en waarin weinig aandacht is voor differentiatie. Volgens de uitgevers is dat financieel niet haalbaar.

Minister *Pascal Smet* is het eens met deze opmerking. Hij merkt op dat hij zich niet mag bemoeien met de inhoud van de handboeken of met de nascholing die wordt georganiseerd door de scholen. Soms wordt een bezoek aan Brussel beschouwd als een nascholing. Met de uitgeverijen heeft hij nu een protocol bereikt dat bepaalt dat er voldoende aandacht moet worden besteed aan de genderdimensie en aan diversiteit. Misschien moet er eens een debat zijn in deze commissie over de vraag wat de minister kan en mag doen.

Mevrouw *Kathleen Helsen* preciseert dat men dit probleem onder ogen moet zien en dat men naar een oplossing moet zoeken. Ze bedoelde uiteraard niet dat de minister zelf een invulling moet geven aan de handboeken.

Volgens de minister werd er in de vorige regeerperiode een strategische vergissing gemaakt. Daarom herinnert ze hem eraan dat de Inspectie Financiën (IF) hierover een negatief advies had gegeven. Zestig miljoen euro was volgens de IF onvoldoende om dit beleid te realiseren en gezien de financiële situatie was het ook niet vanzelfsprekend om dat bedrag vrij te maken. Dat is de reden waarom de regering destijds die beslissing heeft genomen. Men mag aan de mensen op het terrein niet vragen om de maatregelen te realiseren zonder daar de nodige middelen tegenover te stellen. Daar zou alleen het kind met bijzondere behoeften het slachtoffer van zijn.

3.3.4. *Tussenkomst van mevrouw Sabine Poleyn*

Mevrouw *Sabine Poleyn* heeft begrepen dat er een afstemming zal gebeuren met het beleidsdomein Welzijn. Zal er ook een afstemming gebeuren inzake de organisatie van het personeel? Dan zou het personeel iets vlotter kunnen omschakelen tussen een mpi en het buitengewoon onderwijs of tussen het buitengewoon en het gewoon onderwijs. Zo kan deze expertise ook aangeboden worden aan het gewone onderwijs. Ze stelt voor dat men bij de voorbereiding van Onderwijsdecreet XXII zou onderzoeken wat mogelijk is. Men zou bijvoorbeeld kunnen denken aan een versoepeling van de Coens-Steyaertmaatregelen.

De *minister* antwoordt dat een versoepeling van de Coens-Steyaertmaatregelen nogal wat financiële gevolgen zou hebben en daarom niet onmiddellijk kan worden doorgevoerd. In overleg met minister Vandeuren wil hij deze problematiek wel uitklaren tegen het einde van deze regeerperiode.

3.3.5. *Tussenkomst van mevrouw Gerda Van Steenberge*

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* stelt vast dat de paradigmashift het nieuwe modewoord is van de pedagogen. De Vlaamse Regering heeft een collegiale beslissing genomen: leer-

zorg zal niet worden gerealiseerd, ook niet over twintig jaar. Mevrouw Meuleman zegt dat iedereen ervan overtuigd is dat een algemene hervorming nodig is. Mevrouw Van Steenberge is het daar niet mee eens. Er moet rekening worden gehouden met de opmerkingen van het onderwijsveld. Ze heeft gelezen dat de onderwijsmensen niet zitten te wachten op een grondige hervorming. Ook in andere dossiers heeft ze die indruk. Als de lerarenopleiding moet worden aangepast, is het misschien toch nodig om de studieduur met een jaar te verlengen, zodat de leraren in spe leren omgaan met zorgkinderen. Misschien kan men om te beginnen al zorgen voor kleinere klassen. Welke opleiding de leraren ook krijgen, in grotere klassen kunnen ze onvoldoende differentiëren.

De *minister* zegt dat het verlengen van de studieduur van de lerarenopleiding slechts een denkschema is en geen voorstel van de regering. De leerkrachten moeten bijkomende competenties verwerven. Moet men dat opnemen in de gewone opleiding of is er een specifieke opleiding nodig? De verschillende modellen kunnen ook naast elkaar bestaan. De nota heeft al interessante debatten uitgelokt en is daardoor al voor een stuk achterhaald.

De financiering van het nieuw op te richten type 9 blijft onduidelijk volgens mevrouw *Gerda Van Steenberge*. Het voorstel van de regering gaat uit van een budgetneutraal karakter. Zij betwijfelt of dat mogelijk is.

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat deze kinderen nu al in het buitengewoon onderwijs zitten. Ze komen alleen terecht in een ander type. De financiering wordt dus gewoon verschoven. De middelen zijn immers gebonden aan het aantal kinderen. Er is natuurlijk wel nog wat discussie over de omkadering.

Mevrouw *Gerda Van Steenberge* zou willen weten wat de minister dan verstaat onder de term budgetneutraal. Aan mevrouw *Helsen* zegt ze nog dat het VSKO het niet zou waarderen als de inhoud van de boeken zou kunnen worden bepaald door de minister.

3.3.6. *Tussenkoms van de heer Boudewijn Bouckaert*

De heer *Boudewijn Bouckaert*, voorzitter, merkt op dat de minister, in antwoord op de vraag van mevrouw *Vanderpoorten*, heeft gezegd dat niet alle leerlingen met ASS in het type 9 moeten worden opgenomen. Als veel van die leerlingen toch buiten dat type terecht kunnen, is het dan nog de moeite om dat type te ontwikkelen? Is het mogelijk om een zinvol type 9 te ontwikkelen dat een groot aantal ASS-leerlingen zinvol kan bedienen?

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat de betrokkenen dat toch een goed idee vinden. Dat kan relevant zijn voor een deel van de kinderen met ASS. Dat is gebleken uit de reacties op de website www.deredactie.be. GON en ION zullen na de evaluatie worden uitgebreid. In de tweede helft van 2012 zal er daarop een duidelijker zicht zijn.

3.3.7. *Tussenkoms van mevrouw Vera Celis*

Mevrouw *Vera Celis* denkt dat de dringende maatregelen die nu werden genomen onvoldoende zijn. De uitleg van de minister over het type 9 was wel verhelderend. Ook over de regeling van de doventolkuren in Onderwijsdecreet XXII heeft hij duidelijkheid gecreëerd. Ze wil wel nog enige duiding bij de situatie van de ziekenhuisscholen.

De *minister* antwoordt dat een aantal knelpunten binnen het type 5 al werden opgelost. Het wordt bijvoorbeeld mogelijk om ook licentiaten aan te werven. Vooral de vraag naar paramedische omkadering ligt moeilijk. Men zou er echter kunnen van uitgaan dat deze omkadering in een ziekenhuis toch al aanwezig is. Op dit ogenblik kunnen niet alle jongeren die in een ziekenhuis zijn opgenomen, de juiste steun krijgen. Het is de bedoeling verder te onderzoeken wat mogelijk is.

Ook voor de kinderen in residentiële voorzieningen moet het recht op onderwijs worden gegarandeerd.

3.4. *Bijkomende replieken*

Mevrouw *Kathleen Helsen* herinnert de minister aan haar vraag welke elementen van leerzorg er niet worden gerealiseerd als men de paradigmashift koppelt aan de nieuwe regelgeving rond het inschrijvingsrecht. Een tweede vraag waarop ze nog geen antwoord heeft gekregen is wat er in deze regeerperiode nog kan worden gerealiseerd op het vlak van competentieverwerving. De minister koppelt de competentieverwerving aan het loopbaan-debat. Dat debat is echter nog niet afgerond.

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat er inzake competentieverwerving wel een en ander mogelijk zal zijn. Het loopbaanpact zal immers maatregelen op langere en op kortere termijn bevatten. Op dit ogenblik worden de nascholing en de bijscholing in kaart gebracht. Het handelingsgericht werken en de STICORDI-maatregelen moeten worden verwerkt in de definitie van kwaliteit en in de pedagogische begeleiding. Ook vertrekkend vanuit de klaspraktijk kan men ondersteuning geven. De tweedelijnsondersteuning is precies bedoeld om op vragen te antwoorden.

Op de eerste vraag antwoordt hij dat de juridische wijziging wel degelijk gevolgen zal hebben. Dat moet geleidelijk worden ingevoerd. Er zijn wel degelijk elementen die niet worden gerealiseerd: het hele leezorgkader, al worden er wel stappen in die richting gezet.

Mevrouw *Kathleen Helsen* begrijpt dat de minister de paradigmashift wil maken. Dat impliceert echter dat men afstapt van de huidige typologie. Hoe zal men de definiëring dan wel aanpakken? Minister *Pascal Smet* antwoordt dat het nog te vroeg is om op die vraag te antwoorden.

Mevrouw *Marleen Vanderpoorten* wil nog weten hoe de afspraken over het leerlingenvervoer precies moeten worden uitgewerkt.

Minister *Pascal Smet* antwoordt dat er afspraken zijn gemaakt. Er wordt een commissie opgericht met vertegenwoordigers van de beide ministers en ouders en koepels. Deze commissie zou vóór het einde van het jaar nog een keer samenkomen. Ze moet de situatie in kaart brengen en eventuele dringende problemen aanpakken, indien mogelijk. Dan moet de regelgeving worden aangepast. Het grootste pijnpunt is dat de kinderen te lang op de bus zitten. Men zou zich kunnen afvragen of er een beroep kan worden gedaan op belbussen en op ondersteunend taxivervoer. Dat kan een budgettaire weerslag hebben voor De Lijn.

Boudewijn BOUCKAERT,
voorzitter

Goedele VERMEIREN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ASS	autismespectrumstoornis
cao	collectieve arbeidsovereenkomst
CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
GON	geïntegreerd onderwijs
GRIP	Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap
ION	inclusief onderwijs
mpi	medisch pedagogisch instituut
PRODIA	Protocollering Diagnostiek
STICORDI	stimulerende, compenserende, remediërende en dispenserende maatregelen
VN	Verenigde Naties
VSKO	Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs

BIJLAGE:

Dringende beleidsmaatregelen voor leerlingen
met specifieke onderwijsbehoeften

De heer Jan Peumans
Voorzitter
Vlaams Parlement
1011 Brussel

Vlaamse Regering en Vlaams minister
van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen
en Brussel

Koning Albert II-laan 15, 1210 Brussel
Tel. 02 552 68 00 - Fax 02 552 68 01
kabinet.smet@vlaanderen.be

uw bericht van

uw kenmerk

ons kenmerk
K02.9-U-11-0225

biilagen
1

vragen naar / e-mail
Evi Verduyckt
Evi.verduyckt@vlaanderen.be

telefoonnummer
02.552.68.60

datum
06 SEP. 2011

Betreft: Dringende beleidsmaatregelen ten behoeve van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Mijnheer de voorzitter

Op 15 juli 2011 besliste de Vlaamse Regering om, in afwachting van een invoering van leerzorg op langere termijn, een aantal dringende beleidsmaatregelen te nemen ten behoeve van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Via dit schrijven bezorg ik u als bijlage een overzicht van de betreffende engagementen. Ik houd mij beschikbaar om hierover in het parlement bijkomende toelichting te geven.

Hoogachtend

Pascal Smet

Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel

www.vlaanderen.be/regering

Dringende beleidsmaatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften

Op 15 juli 2011 besliste de Vlaamse Regering om, in afwachting van een invoering van leezorg op langere termijn, een aantal dringende beleidsmaatregelen te nemen ten behoeve van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

1 Vertrekbasis Regeerakkoord en beleidsnota

- In het Vlaamse Regeerakkoord¹ werd afgesproken dat voor het verbeteren van het gewoon en buitengewoon onderwijs voor leerlingen met specifieke noden een decreet leezorg nodig was dat geleidelijk zou worden ingevoerd. Dit op voorwaarde van een breed maatschappelijk draagvlak, ook en vooral in het onderwijsveld.
- In de beleidsnota Onderwijs² werd dit verder geconcretiseerd. Vertrekkende van het voorontwerp van decreet betreffende leezorg dat op 19 november 2008 een eerste principiële goedkeuring kreeg van de Vlaamse Regering en op basis van het advies dat de Vlaamse Onderwijsraad over dit voorontwerp uitbracht, zou het **overleg met alle betrokkenen hervat** worden om het concept te verbeteren en het draagvlak te vergroten.

De gewijzigde beleidscontext in vergelijking met de vorige legislatuur (het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap werd in 2009 geratificeerd en de budgettaire situatie biedt minder ruimte) waren eveneens aanleiding tot het aftoetsen van een aantal specifieke leezorgthema's (zie punt 2).

2 Overleg in resonantiegroepen – standpunteenna's

- Op de vergadering van de Vlaamse Regering van 7 mei 2010 werd afgesproken om een aantal thema's opnieuw af te toetsen bij de koepels, het GO! en de vakbonden enerzijds, en bij het Vlaams Ouderplatform (VLOP)³ anderzijds. In de periode van september 2010 tot april 2011 werden volgende thema's behandeld:

¹ De Vlaamse Regering 2009-2014. Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden. Voor een vernieuwende, duurzame en warme samenleving. *Doorbraak 1. De lerende Vlaming: elk talent telt - hoofdstuk 8. Omgaan met gelijke kansen en diversiteit*

² Beleidsnota 2009-2014. Onderwijs. Samen grenzen verleggen voor elk talent. (Operationele doelstelling 2.3 Leezorg en een zorgcontinuüm uitbouwen)

³ Het Vlaams Ouderplatform (VLOP) bestaat uit de 3 erkende ouderkoepels, aangevuld met belangengroepen. De deelnemende organisaties van het VLOP zijn:

- Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen (VCOV); GO! Ouders; Koepel van Ouderverenigingen van het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs (KOOGO);

- Vlaamse Ouders van Kinderen met een Cochleaire Implant vzw (VLOK-CI);

- Platform Recht op Inclusief Onderwijs (PRIO): Inclusie Vlaanderen, Gezin en Handicap, Vlaams Patiëntenplatform, Werkgroep Ouders uit het ION project, Vlaamse Vereniging Neuromusculaire Aandoeningen- (NEMA), Federatie van Vlaamse DovenOrganisaties (FEVLADO), Vereniging personen met een handicap (VFG).

1. De **gefaseerde invoering** van leerzorg met een basisdecreet waarmee het leerzorgkader wordt vastgelegd (op korte termijn) en aanbouwdecreten voor het uitwerken van de financieringsmechanismen (op langere termijn);
2. De implicaties voor het onderwijsbeleid en de onderwijspraktijk van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap;
3. De omkadering en planning van het aanbod buitengewoon onderwijs voor kinderen met een **autismespectrumstoornissen (ASS)**
4. **Competentieontwikkeling – professionalisering**;
5. De **juridische uitwerking** van het leerzorgkader.

Het overleg in beide resonantiegroepen resulteerde in een standpuntennota. Bij de bespreking van elk thema werden de standpunten van de geledingen opgelijst. Elk standpunt werd door de verschillende geledingen afgetoetst bij hun respectievelijke achterban en al of niet onderschreven.

3 Onvoldoende draagvlak

De standpuntennota's lieten de Vlaamse Regering toe af te wegen in welke mate er draagvlak was voor leerzorg. De leden van de Vlaamse Regering konden enkel concluderen dat er onvoldoende draagvlak was voor de gefaseerde aanpak met een basisdecreet en aanbouwdecreten:

- Uit de standpuntennota's blijkt dat er tussen de geledingen van beide resonantiegroepen, maar ook binnen de geledingen van dezelfde resonantiegroep (uitgesproken) **meningsverschillen blijven bestaan** ten aanzien van een aantal belangrijke thema's van het leerzorgdossier (bv. inzake de implementatie van het VN-Verdrag, de wijze van aanpak van het dossier ASS...). Het aantal standpunten met consensus blijft eerder beperkt;
- De geledingen blijven vragen hebben bij de **juridisch-technische uitwerking** van het leerzorgkader (terminologie, inschalingscriteria en het instrumentarium dat daarvoor nodig is...) en bij een aantal van de uitgangspunten (bv. de wenselijkheid van het werken met doelgroepen);
- Er is **onvoldoende vertrouwen** om het leerzorgkader met een basisdecreet te verankeren en dit nadien via aanbouwdecreten verder vorm te geven. De samenhang tussen alle elementen moeten in z'n geheel kunnen beoordeeld worden en de impact op het onderwijskundige, organisatorische en personele vlak moeten vooraf ingeschat kunnen worden op basis van objectieve gegevens;
- De **budgettaire implicaties** bij een geleidelijke invoering van het leerzorgkader worden als onvoldoende duidelijk beoordeeld. Er zijn ook bijkomende eisen inzake de

- Ouders van ReumaKinderen en –Adolescenten (ORKA);

- De Gezinsbond;

- **Overleggroep Ouders van normaal- en hoogbegaafde Kinderen met specifieke Leer- en/of Ontwikkelingsproblemen:** BEKINA vzw, Vereniging voor ouders en opvoeders; Centrum ZitStil vzw, Omgaan met ADHD; DYSPRAXIS vzw, Oudervereniging van kinderen met Coördinatie –ontwikkelingsstoornis; SPRANKEL vzw, Vereniging van ouders van normaalbegaafde kinderen met leerproblemen; Vlaamse Vereniging Gilles de la Tourette vzw; NLD-vereniging vzw, Vlaamse Vereniging voor niet-verbale leerstoornis en Zelfhulpgroep Dysfasie

basisfinanciering van scholen en individuele ondersteuning als voorafgaandelijke voorwaarde voor een akkoord over leerzorg;

- Leerzorg blijft gepercipieerd als een **risico op overbevraging** van scholen en CLB en voor het behoud van de kwaliteit van de arbeidsomstandigheden en ondersteuningsopdracht van het personeel. Een evaluatie van de huidige situatie en competentieontwikkeling worden als voorwaarden gesteld, voorafgaand aan de invoering.

De onderwijsvakbonden deelden in een gemeenschappelijk schrijven van 18 mei 2011 mee dat er wat hen betreft geen draagvlak is voor de geleidelijke implementatie van leerzorg zoals voorgesteld tijdens de besprekingen in de resonantiegroepen.

4 Dringende maatregelen

Bovenstaande elementen lieten de Vlaamse Regering besluiten dat in afwachting van de implementatie van leerzorg op langere termijn en in functie van het vergroten van het noodzakelijke draagvlak voor deze hervorming, een **aantal dringende beleidsmaatregelen** genomen moeten worden om in te spelen op een aantal **belangrijke uitdagingen** op het vlak van kwaliteitsvolle diagnostiek, het onderwijsaanbod voor kinderen met ASS, de implementatie van het VN-Verdrag, competentieontwikkeling en professionalisering en enkele specifieke thema's.

De belangrijkste maatregelen die nog deze legislatuur hun beslag moeten krijgen zijn:

1. Kwaliteitsvolle diagnostiek

- Het beter definiëren van de types van buitengewoon onderwijs zodat er terug meer transparantie komt in welke leerlingen in welk type van buitengewoon onderwijs terecht kunnen. Hierdoor moeten betere doorverwijzingen naar het buitengewoon onderwijs mogelijk gemaakt worden en onterechte doorverwijzingen vermeden;
- De toelatingsvoorwaarden voor het buitengewoon onderwijs aanvullen met elementen die te maken hebben met de aanpassingen aan de onderwijsomgeving die nodig zijn om tegemoet te komen aan de noden van de leerling (nood aan een individueel curriculum, evaluatie van het inzetten van STICORDI⁴-maatregelen bij de beoordeling van onderwijsbehoeften van leerlingen...). Voor type 8 een systeem van permanente herevaluatie van de doorverwijzing uitwerken in functie van de herinstroom in het gewoon onderwijs;
- De principes van handelingsgerichte (samen)werken tussen school, ouders en CLB en de inzet van STICORDI-maatregelen verankeren in de onderwijsregelgeving en de regelgeving op de kwaliteitsbeoordeling en begeleiding (pedagogische begeleidingsdiensten en CLB);

⁴ STICORDI staat voor het geheel van maatregelen die te maken hebben met stimuleren, compenseren, remediëren, differentiëren en dispensereren.

- In samenwerking met het beleidsdomein Welzijn de reeds ontwikkelde diagnostische protocollen verankeren en de financiële tussenkomsten voor specifieke diagnoses door externe gespecialiseerde diensten in kaart brengen. Deze kunnen voor sommige ouders een drempel vormen om een gepaste diagnose te verkrijgen;
- Voor de opvolging van de oriënteringen door CLB een permanent, kwantitatief monitoringsysteem (CREON) installeren en een procedure uitwerken voor een kwalitatieve evaluatie van deze oriënteringen door de onderwijsinspectie in samenwerking met het team VAPH binnen de zorginspectie;
- Samen met het beleidsdomein Welzijn de problematiek van de exponentiële stijging van de buitenschoolse hulpverlening (revalidatie, zelfstandige logopedisten...) onderzoeken en in samenwerking met andere overheden op Vlaams en federaal niveau mogelijke maatregelen en een implementatieplan afspreken;

2. Autismespectrumstoornis

- Voor leerlingen met een autismespectrumstoornis (ASS) een type 9 van buitengewoon onderwijs oprichten met in achtnaam van kwaliteitscriteria. Voor het creëren van aanbod van de andere types van buitengewoon onderwijs worden eveneens kwaliteitscriteria in de regelgeving opgenomen;

3. Competentieontwikkeling en professionalisering

- Een concept voor een globaal professionaliseringstraject op het gebied van de ondersteuning van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften uittekenen, o.a. ook in het kader van het loopbaanbeleid. Als eerste stap zal de implementatie van en de professionalisering in het werken met de PRODIA⁵-protocollen ondersteund worden. Er zal ook rekening gehouden worden met de resultaten van het lopende wetenschappelijk onderzoek over het zorgbeleid in het gewoon basisonderwijs en secundair onderwijs en het onderzoek over GON en ION;
- Voorzien in een tijdelijk, tweedelijns inclusienetwerk, waar scholen, ouders en CLB bij inschrijving in een school en tijdens de schoolloopbaan terecht kunnen met vragen over het afwegingsproces van het recht op redelijke aanpassingen en het (dis)proportioneel karakter ervan;

4. Implementatie VN-verdrag

- Na kennisname van de resultaten van lopend wetenschappelijk onderzoek (zomer 2012) over het GON en de projecten inclusief onderwijs (ION) gepaste beleidsmaatregelen uitwerken;
- In functie van het uitwerken van beleidsmaatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, het advies van het Steunpunt Recht en Onderwijs over de implicaties van artikel 24 van het VN-Verdrag van 13 december 2006 inzake de rechten van personen met een handicap en de jurisprudentie in onderwijs en in andere beleidsdomeinen (werk, wonen, toegankelijkheid), als uitgangspunten meenemen;

⁵ PRODIA staat voor 'project diagnostische protocollen in onderwijs'.

- Een nieuw basisartikel uitwerken over het inschrijvingsrecht van leerlingen met een handicap conform de terminologie zoals voorzien in het VN-Verdrag (o.a. redelijke aanpassingen en (dis)proportionaliteit) en rekening houdend met de criteria voor het beoordelen van redelijke aanpassingen zoals vermeld in het protocol van 19 juli 2007⁶;
- De bevoegdheden, de samenstelling en de gevolgen van beslissingen van de Commissie Leerlingenrechten (CLR) aanpassen om de rechtsbescherming bij inschrijving in het gewoon onderwijs te versterken. De betrokkenheid van (vertegenwoordigers van) personen met een handicap wordt hierbij verzekerd;

5. Specifieke doelgroepen

- De engagementen met betrekking tot doventolkondersteuning (o.a. de verhoging van het aantal tolkuren, de verhoging van het uurloon en de vervoersonkosten van de tolken, de vereenvoudiging van de administratieve procedure, de bemiddeling door het CAB en de betrokkenheid van ouders en leerlingen bij de aanwending van de uren), vertalen naar concrete beleidsmaatregelen;
- Het aanbod buitengewoon onderwijs type 5 (zieke leerlingen) in de bestaande ziekenhuisscholen evalueren naar opdracht en omkadering. Onder bepaalde voorwaarden het aanbod uitbreiden naar andere residentiële settings waar kinderen tijdelijk verblijven die geen gebruik kunnen maken van het reguliere onderwijsaanbod. Tenslotte de mogelijkheden van specifieke begeleiding die het mogelijk moet maken dat zieke kinderen toch aansluiting blijven vinden bij hun onderwijsloopbaan, stimuleren.

⁶ 19 juli 2007 - Protocol tussen de Federale Staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie ten gunste van de personen met een handicap.